
Välfärdsområdesstyrelsen, § 215, 26.09.2024
Nationalspråksnämnden, § 18, 29.10.2024

§ 18

Servicenätverksplan för Östra Nylands välfärdsområde

IUHVADno-2023-4145

Välfärdsområdesstyrelsen, 26.09.2024, § 215

Bilagor

- 1 Liite_1_Palveluverkkosuunnitelma 2025-2026, luonnos 0.1
- 2 Liite_2_Taustamateriaali, palveluverkkoselvitys
- 3 Bilaga_1_Servicenätverksplan 2025-2026, utkast 0.1

Beredning och tilläggsuppgifter:
tf vårdarbetsdirektör Heidi Hovisilta
utvecklingschef Ann-Sofie Nylund
välfärdsområdesdirektör Max Lönnqvist

Det bestäms i 26 § i förvaltningsstadgan för Östra Nylands välfärdsområde att välfärdsområdesstyrelsen svarar för att organiseringsansvaret uppfylls och för beredning, uppföljning och utvärdering av utredningen om servicenätverket. Östra Nylands välfärdsområde har berett servicenätsplanen som tjänstearbete inom ramen för förändringsprogrammet. Servicenätsplanen har sammanställts utifrån ansvarsområdenas förslag beaktande välfärdsområdets ekonomiska situation. Accenture Oy tar dessutom fram bakgrundsmaterial för servicenätsutredningen.

I utredningen granskas serviceproduktionens nuläge och framtid med beaktande av det pågående förändringsprogrammet, tillgången till tjänster och deras nåbarhet, effektiviseringen av serviceverksamheten med digitala och mobila lösningar, kostnadseffekterna samt servicestrategin. Det material som Accenture tagit fram innehåller ett analysverktyg som baserar sig på efterfrågan på tjänster samt en scenariogranskning. I dessa har man tagit vara på särdragen i Östra Nylands välfärdsområde samt utnyttjat befolkningsprognosen och uppgifter om befolkningens geografiska placering i regionen, åldersfördelningen, servicenätets nuläge och servicebehovet. Uppgifterna i utredningen har samlats in från öppna datakällor och kompletterats med uppgifter som välfärdsområdet tagit fram.

Beredningen av servicenätsutredningens bakgrundsmaterial har följts upp i styrgruppen, som har bestått av välfärdsområdesdirektören, social- och hälsovårdsdirektören, ansvarsområdes- och professionsdirektörerna, förvaltningsdirektören, fastighetschefen, utvecklingschefen och personalrepresentanter. Dessutom har personalen deltagit i arbetet med att ta fram material bland annat genom workshoppar som Accenture ordnat.

Servicenätsutredningen blir klar i början av november 2024 och behandlas nästa gång i välfärdsområdesstyrelsen 14.11.2024.

Beslutsförslag

Välfärdsområdesdirektören:

Välfärdsområdesstyrelsen beslutar att

1. Östra Nylands välfärdsområde ber att följande instanser avger utlåtande om det bifogade utkastet till servicenätsplan: kommunerna Askola, Borgå, Lapträsk, Lovisa, Mörskom, Pukkila och Sibbo samt välfärdsområdets nämnder och påverkansorgan. Utlåtandena önskas senast 7.11.2024 16.00.
2. Invånarna i Östra Nylands välfärdsområde ges möjlighet att kommentera utkastet till servicenätsplan med utnyttjande av en öppen webbsida under tvåveckorsperioden 30.9–13.10.2024.

Mötesbehandling

Det antecknades i protokollet att detta ärende behandlades som sammanträdetets sista ärende. Dessutom antecknades det i protokollet att viceordförande Riku Honkasalo, ledamot Kevin Servin samt ersättare Satu Lindgren anmälde jäv (samfundsjäv, ledamot i kommunstyrelse) och gick från mötet innan ärendets behandling kl. 20.02.

Beslut

Välfärdsområdesstyrelsen beslutade att

1. Östra Nylands välfärdsområde ber att följande instanser avger utlåtande om det bifogade utkastet till servicenätsplan: kommunerna Askola, Borgå, Lapträsk, Lovisa, Mörskom, Pukkila och Sibbo samt välfärdsområdets nämnder och påverkansorgan.
2. Utlåtandena önskas senast 7.11.2024 16.00. Invånarna i Östra Nylands välfärdsområde ges möjlighet att kommentera utkastet till servicenätverksplan med utnyttjande av en öppen webbsida under tvåveckorsperioden 30.9–13.10.2024.

Ärendet justerades genast.

Nationalspråksnämnden, 29.10.2024, § 18

Bilagor

- 1 Liite 1: Palveluverkkosuunnitelma 2025-2026, luonnos 0.1
- 2 Bilaga 2_Liite 2: Taustamateriaali, palveluverkkoselvitys
- 3 Bilaga 1: Servicenätverksplan_2025_2026__utkast_0.1

Beredning och tilläggsuppgifter:
förvaltningsdirektör Camilla Söderström
fornamn.efternamn1(at)itauusimaa.fi

Välfärdsområdesstyrelsen har bett nationalspråksnämnden att ge sitt utlåtande senast 7.11.2024 kl. 16.00.

Beslutsförslag

Förvaltningsdirektören:

Nationalspråksnämnden vid Östra Nylands välfärdsområde ger följande utlåtande:

Nämnden kommenterar servicenätsplanen ur den synvinkeln, vilka dess uppgifter är enligt välfärdsområdeslagen samt förvaltningsstadgan för välfärdsområdet. Nationalspråksnämnden har bl.a. till uppgift att utreda, bedöma och utlåta sig om hur välfärdsområdesfullmäktiges beslut påverkar förverkligandet av språkliga rättigheter i praktiken.

Nämnden konstaterar att servicenätsplanen också ska stödja välfärdsområdets strategiska och vägledande dokument, och nämnden ser ingen konflikt mellan servicenätsplanen, servicestrategin och produktivetsprogrammet.

Nämnden konstaterar att det i samband med beredningen av servicenätsplanen har gjorts en omfattande utredning av servicenätet, där man beaktat områdets befolkning, servicebehov, tjänsternas tillgänglighet och kostnadseffektivitet samt skapat olika scenarier och bedömt vilka konsekvenser genomförandet av scenarierna har för tillgängligheten, besparingarna och serviceproduktionen.

I servicenätsplanen (sida 4) konstateras även att den stöder riktlinjerna i servicestrategin, såsom Klienten i centrum för servicen; Användningen av klarspråk säkerställs i alla tjänster, på alla servicenivåer och på båda modersmålen. Även i konsekvensbedömningsdelen konstateras följande: Vi kan fortfarande trygga tvåspråkighet inom tjänsterna (sida 54). Servicenätsplanen främjar produktionen av tjänster över kommungränserna och stärker produktionen av tvåspråkiga tjänster och tjänster som förutsätter specialkompetens (sida 55).

I bakgrundsmaterialet (servicenätsutredningen, sida 153) konstateras när det gäller tillgängligheten till tjänster, att man i rapporten enbart behandlat tjänsternas geografiska läge. Andra egenskaper hos tjänsterna som ska bedömas med tanke på tillgängligheten är tjänsternas förmånlighet, begriplighet, åtkomlighet, språk, servicekanaler, kommunikation, social trygghet och jämlikhet.

Östra Nylands välfärdsområde är tvåspråkigt, och 29 % av befolkningen talar svenska som sitt modersmål. Då servicenätet ändras och utvecklas, bör välfärdsområdet fortsättningsvis se till att tjänsterna kan fås på lika villkor på bägge nationalspråken, finska och svenska. Detta bör fortfarande beaktas när man rekryterar personal till olika uppgifter, men speciellt då man upphandlar olika digitala tjänster och köptjänster. Nämnden vill även påminna om välfärdsområdets tvåspråkighetsprogram som välfärdsområdesfullmäktige har godkänt 17.10.2023 § 113.

Nationalspråksnämnden konstaterar att servicenätsplanen varken i planerings- eller i genomförandefasen får försämra tillgången till svenskspråkiga tjänster i välfärdsområdet, utan planen ska stärka produktionen av tvåspråkiga tjänster.

Mötesbehandling

Ledamöterna Petra Lind och Bodil Lund samt äldre rådets representant Nina Björkman-Nysten anmälde jäv (förvaltningslagen 28.1 § punkt 5 samfundsjäv, ledamot /ersättare i kommunstyrelse) och avlägsnade sig för behandlingen av ärendet och från mötet kl. 17.39).

Ordförande Tom Liljestrand föreslog följande ändringar till grundförslaget:

I andra stycket stryks orden: *och nämnden ser ingen konflikt mellan servicenätsplanen.*

Till tredje stycket läggs följande text:

Nämnden anser dock att konsekvensbedömningen i själva servicenätsplanen (sida 54-57) är bristfällig då den inte där bedömer konsekvenserna enligt befolkningsgrupp som åläggs i § 7 i lagen om anordnandet av social- och hälsovården 612/2021.

Ett nytt stycke fem läggs till:

Däremot överensstämmer servicenätsplanen inte till alla delar med servicestrategins andra riktlinje; "Högklassiga, jämlika och tillgängliga tjänster". Vissa områden och vissa befolkningsgrupper ges inte en likvärdig behandling om de föreslagna servicepunkterna dras in. De facto uppstår risken att tillgången och tillgängligheten till service på det egna modersmålet försämras i och med att det ingalunda är självklart att service på det egna språket kan garanteras via ersättande köptjänster, i varje fall inte i samma mån som den egna serviceproduktionen gjort. Denna riktlinjes mål är också att servicenätet ska utvecklas för att motsvara det verkliga servicebehovet, och i det behovet ingår service på det egna modersmålet. Nämnden konstaterar att andelen personer över 75 år ökar med över 5 % per år, och man räknar med en fördubbling 85-åringar före år 2040. Andelen svenskspråkiga är klart högre bland den äldre befolkningen, i synnerhet i den östra delen av välfärdsområdet, så indragning av egen boendeservice där motsvarar inte servicebehovet (servicenätsutredningen sida 78-79). Utöver det är de totalekonomiska konsekvenserna av nedskuren service oklara.

Ledamöterna Kjell Grönqvist, Fred Henriksson, Sebastian Ekholm, Jeanette Broman och Jolanta Lundgren understödde förslaget.

Nationalspråksnämnden godkände sålunda enhälligt ordförandes ändringsförslag.

Beslut

Nationalspråksnämnden vid Östra Nylands välfärdsområde beslutade enhälligt ge följande utlåtande:

Nämnden kommenterar servicenätsplanen ur den synvinkeln, vilka dess uppgifter är enligt välfärdsområdeslagen samt förvaltningsstadgan för välfärdsområdet.

Nationalspråksnämnden har bl.a. till uppgift att utreda, bedöma och utlåta sig om hur välfärdsområdesfullmäktiges beslut påverkar förverkligandet av språkliga rättigheter i praktiken.

Nämnden konstaterar att servicenätsplanen också ska stödja välfärdsområdets strategiska och vägledande dokument; servicestrategin och produktivetsprogrammet.

Nämnden konstaterar att det i samband med beredningen av servicenätsplanen har gjorts en omfattande utredning av servicenätet, där man beaktat områdets befolkning, servicebehov, tjänsternas tillgänglighet och kostnadseffektivitet samt skapat olika scenarier och bedömt vilka konsekvenser genomförandet av scenarierna har för tillgängligheten, besparingarna och serviceproduktionen. Nämnden anser dock att konsekvensbedömningen i själva servicenätsplanen (sida 54-57) är bristfällig då den inte där bedömer konsekvenserna enligt befolkningsgrupp som åläggs i § 7 i lagen om anordnandet av social- och hälsovården 612/2021.

I servicenätsplanen (sida 4) konstateras även att den stöder riktlinjerna i servicestrategin, såsom Klienten i centrum för servicen; Användningen av klarspråk säkerställs i alla tjänster, på alla servicenivåer och på båda modersmålen. Även i konsekvensbedömningsdelen konstateras följande: Vi kan fortfarande trygga tvåspråkighet inom tjänsterna (sida 54). Servicenätsplanen främjar produktionen av tjänster över kommungränserna och stärker produktionen av tvåspråkiga tjänster och tjänster som förutsätter specialkompetens (sida 55).

Däremot överensstämmer servicenätsplanen inte till alla delar med servicestrategins andra riktlinje; "Högklassiga, jämlika och tillgängliga tjänster". Vissa områden och vissa befolkningsgrupper ges inte en likvärdig behandling om de föreslagna servicepunkterna dras in. De facto uppstår risken att tillgången och tillgängligheten till service på det egna modersmålet försämras i och med att de ingalunda är självklart att service på det egna språket kan garanteras via ersättande köptjänster, i varje fall inte i samma mån som den egna serviceproduktionen gjort. Denna riktlinjes mål är också att servicenätet ska utvecklas för att motsvara det verkliga servicebehovet, och i det behovet ingår service på det egna modersmålet. Nämnden konstaterar att andelen personer över 75 år ökar med över 5 % per år, och man räknar med en fördubbling 85-åringar före år 2040. Andelen svenskspråkiga är klart högre bland den äldre befolkningen, i synnerhet i den östra delen av välfärdsområdet, så indragning av egen boendeservice där motsvarar inte servicebehovet (servicenätsutredningen sida 78-79). Utöver det är de totalekonomiska konsekvenserna av nedskuren service oklara.

I bakgrundsmaterialet (servicenätsutredningen, sida 153) konstateras när det gäller tillgängligheten till tjänster, att man i rapporten enbart behandlat tjänsternas geografiska läge. Andra egenskaper hos tjänsterna som ska bedömas med tanke på tillgängligheten är tjänsternas förmånlighet, begriplighet, åtkomlighet, språk, servicekanaler, kommunikation, social trygghet och jämlikhet.

Östra Nylands välfärdsområde är tvåspråkigt, och 29 % av befolkningen talar svenska som sitt modersmål. Då servicenätet ändras och utvecklas, bör välfärdsområdet fortsättningsvis se till att tjänsterna kan fås på lika villkor på bägge nationalspråken, finska och svenska. Detta bör fortfarande beaktas när man rekryterar personal till olika uppgifter, men speciellt då man upphandlar olika digitala tjänster och köptjänster. Nämnden vill även påminna om välfärdsområdets tvåspråkighetsprogram som välfärdsområdesfullmäktige har godkänt 17.10.2023 § 113.

Nationalspråksnämnden konstaterar att servicenätsplanen varken i planerings- eller i genomförandefasen får försäkra tillgången till svenskspråkiga tjänster i välfärdsområdet, utan planen ska stärka produktionen av tvåspråkiga tjänster.

Dessutom poängterar nationalspråksnämnden att även teckenspråk ska tas i beaktande.

Östra Nylands välfärdsområdes websidor.

Utdragets riktighet styrkes.

Borgå
07.11.2024

Lilian Andergård-Stenstrand
hallintopäällikkö /förvaltningschef

Delgivning till part

Sänt per e-post 07.11.2024.

Besvärstörbud

§18

Besvärstörbud

Omprövning får inte begäras eller välfärdsområdesbesvär anföras i fråga om beslut som endast gäller beredning eller verkställighet.

Lagrum: § 141 lagen om välfärdsområdet.